

LUTHERSK MISSION OCH DESS LÄGE I DAG ¹

AV HERMAN SCHLYTER

Det har till dags dato varit en populär och allmän uppfattning att Luther inte hade någon känsla för missionsförpliktelsen. Rektor Gunnar Trana påpekar med rätta i 1952 års sista nummer av Norsk Tidsskrift for Misjon, att det blivit något av en dogm att Luther icke hade något sinne för missionen. Fråga är om inte denna uppfattning om Luther och missionen bygger på en oriktig, icke nytestamentlig missionssyn. Går man verkligen ut från en urkristen syn på missionen när man säger så om Luther?

Luthers insats var återupptäckten av Guds ord, av evangeliet. Han grep tillbaka till urkyrkan och återgav oss Ordet som grunden för vår tro och lära. Ordet är auktoriteten. Vad Bibeln lär om missionen, måste därför vara grunden för luthersk uppfattning av mission. Urkyrkans mission måste enligt luthersk syn vara normgivande för missionen. I urkyrkan var inte missionen ett specialintresse för några mer eller mindre underligt funtade människor, inte en specialhobby för en samling intresserade. Missionen och evangeliet, missionen och Ordet, missionen och kyrkan var ett. Den som hör Ordet, måste bli en Ordets förmedlare till andra.

I Bibeln finns inget specialuttryck för mission. Det finns inte heller hos Luther något sådant uttryck. Inte ens själva ordet mission torde kunna uppletas i reformatorns skrifter. Men därför saknas inte mission i dess egentliga betydelse, Sändning, där. Vad är det då, som sändes ut? Jo evangeliet, Ordet, budskapet om Jesus Kristus vår Frälsare.

Luther hävdade Ordets fria lopp och rörelse. Han hävdade, att evangeliet är ett muntligt Ord, som skall predikas och ropas ut. Det är utsänt till alla, för att förkunnas för hela världen. Evangelium är mission. Luther kände sig stå i en missionsituation, när han

predikade och verkade i Tyskland.² Han hade fullt av missionsuppgifter runt omkring sig, och även om de yttre betingelserna hade funnits för afrikansk eller asiatisk mission, så skulle det i hans situation ha varit onaturligt att uppsöka andra missionsfält än Europa. Luther laborerade inte med den oevangeliska distinktionen mellan yttre och inre mission, som vi länge, alltför länge menat vara självklar och riktig. Evangeliets utsändande, var det sker, är mission.

Med vår tids starka hävdande av hela världen som ett stort missionsfält — denna syn grundlades vid det andra internationella världsmissionsmötet i Jerusalem 1928 och befästes särskilt vid det fjärde i Whitby 1947 — av att även vårt Europa och inte bara Asien och Afrika är ett missionsfält har vi förutsättningar att bättre förstå Luthers position. Vi har lärt oss inse, att vi inte är något avslutat kapitel. Vi är själv missionsfält och ung missionskyrka. Kyrkan är inget befäst område, inom vilket vi lever. Den ger ut sig själv. Vi äger inte kyrkan och de andra står utanför, vi står alla utanför, och Ordet driver mission med oss.

Alla folk har med Gud att göra, därför att han är skapelsens Gud. Missionen — det är hans nya gärning, sändandet av evangeliet. För att ropa ut Ordet, evangeliet, behövs härolder, budbärare, missionärer. Mission är Ordets predikan. Ordet driver till mission. Ordet är det stora ljuset. Där det ej finns och råder är mörker. Därför måste det enligt sin egen art bäras ut till alla delar av världen. Vad Luther alltså gjorde, var att gripa tillbaka till urkristendomen. Kyrka och mission var ett. Kristenliv och mission var ett. Det allmänna prästadömet var en verklighet. Luther har återupplivat detta och satt detta igen i centrum.³

Han betonar, att mission är kärleksplikt, nästans kärlek. I en predikan över Ps. 65 från 1534 talar han om, hurudan kyrkan skall vara: «En kyrka, som når så vitt som himmel och jord — en kyrka så vid och stor som hela världen.» Vid ett annat tillfälle framhåller han: «Kyrkan består däri och lever därav, att den omvänder andra till tron.» I en liten skrift från 1523 säger han: «Om en kristen är på en plats, där ingen annan kristen finns, behöver han ingen annan kallelse än den, att han är en kristen, som i sitt inre är kallad och smord av Gud. Han är då skyldig att predika för den villfarande

hedningen eller ickekristne och lära dem evangeliet av broderlig kärleksplikt.» Till dem, som inte har Ordet, skall Ordet spridas. Tiden till Kristi återkomst är utsåendets, missionens tid. I en utläggning av Sakarja från 1527 heter det om Kristi rike: «Intill den yttersta dagen växer hans rike och blir större och hämtas ständigt nya och flera kristna ur världen.»

Direkt om missionsbefallningen säger Luther i en Himmelfärds-predikan:

«Her opstår et Spørgsmål i Anledning af dette Sprog: *Går ud i al Verden*, hvordan det skal forstås og holdes, siden Apostlerne jo ikke ere komne ud i al Verden. Thi der er ingen Apostel kommen til os, også er der opfundet mange Øer endog i vore Dage, hvor der er Hedninger, og Ingen har prædiket for dem, og Skriften siger dog: «*Deres Røst er udgangen i den ganske Verden*», Rom. 10. Svar: Deres Prædiken er udgangen i den ganske Verden, skjønt den endnu ikke er kommen til al Verden. Denne Udgang er begyndt, skjønt den endnu ikke er fuldført og udrettet, men skal længere og længere prædiket i større og større Kredse indtil Domens Dag. Når denne Prædiken bliver prædiket i al Verden og hørt og forkyndt, da er Budskabet tilende og udført overalt, da skal også Domens Dag komme.

Men det har sig med denne Prædikens Budskab, som når man kaster en Steen i Vandet, den danner Bølger og Kredse om sig, og disse strømme stedse videre frem, den ene driver den anden, indtil den kommer til Stranden; om det end er stille i Midten, hvile Bølgerne dog ikke, men fare afsted for sig. Således går det også med Prædikenen; den er begyndt af Apostlerne og går stedse fremad, og drives af Prædikanterne videre, hist og her i Verden forjaget og forfulgt, bliver dog stedse videre forkyndt dem, der ikke tilforn have hørt den.»⁴

Och så ett sista Luthercitrat som sammanfattar hans syn: «Das Evangelium will ymer und ymer getrieben und gepredigt sein, das es ymer im auffgang sey». Jag tror, att man vågar säga, att Luther har en urkristen syn på missionen som tiden mellan Kristi uppståndelse och Kristi återkomst. Nya testamentet tecknar ett skeende, som, en gång igångsatt, oemotståndligt och oupphörligt går fram

mot det eviga målet, mot «Herrens dag», och nerven i detta skeende är missionen. Den bristande förståelsen härför har gjort, att moderna missionsmän med sin ofta anglosaxiskt färgade missionssyn inte kunnat förstå Luthers djupa tankar. Det är beklagligt, att den mesta missionen under de senaste 150 åren så litet öst av Luthers teologi och missionssyn. Det hade betytt ett berikande och beriktigande av mycket, som nu är felbetonat och överbetonat. Och detta beklagliga faktum är en utmaning till lutherdomen, som under vissa tidsepoker själv varit orsaken till vad som skett, att göra allt, för att det reformatoriska arvet skall bli levande för allt fler kyrkor och missioner.

Lutherdomen har att hävda Ordets primat, att mission beror på Ordet allena. Luther och vad han lärt är emellertid inte något statiskt utan något dynamiskt, inte något vi s.a.s. skall gripa tillbaka till utan sträcka oss fram emot. Hans största betydelse ligger i framtiden. Luther ville inte, att vi skulle stanna vid honom. I en festskrift till kyrkohistorikern Ernst Wolf i Göttingen med den talande titeln: «Ecclesia semper reformanda» har en ung Lutherforskarer Karl Gustav Steck påpekat, att Luther själv tillbakavisade, att han var auktoriteten; att kalla något lutherskt vore enligt honom «Gottes Wort mit meinem Namen schänden». Arvet som förpliktar är Guds ords fria predikan. Endast om Ordet är i svang, fullföljer vi, vad Luther åsyftade. «Fram till Luther», så har biskop Nygren formulerat den bibliska förnyelse vi behöver. I sitt huvudanförande vid Lutherska Världsförbundets (LVF) andra generalförsamling och världskonferens sommaren 1952 i Hannover betonade han som mötets ordförande: «Vad Luther utträttade ligger inte bakom oss i det förgångna, utan framför oss, mycket långt framför oss. Han är så långt framför oss, att det kommer att kosta oss väldiga ansträngningar att hinna fatt honom. Reformationen var en start, för oss är den utgångspunkten för något som skall förverkligas i framtiden. Martin Luther har just nu börjat att bli effektiv. Vi säger därför inte tillbaka till Luther utan fram till Luther. Ty han visade vägen till en djupare tillägnelse av Jesu evangelium».⁵

Mycket utav det Luther ville och åsyftade, har ej förverkligats. Det kom olutherska drag in i det som kallats lutherdom, och som gjort att den stagnerat och stelnat till, mist sin evangelisationskraft

och blivit orkeslös ortodoxi. Det märks inte minst, när man behandlar missionshistorien, där lutherdomen länge svek sitt uppdrag. Rädslan för den mänskliga gärningen, som ofta utmärkt lutherdomen, fanns det inget spår av hos den store reformatorn, vars hela liv var handling och aktivitet. «Fram till Luther» skall ge oss en ny syn på mission och lekmannaaktivitet, en ny syn på det allmänna prästadömet, att varje församlingsmedlem har samma ansvar för att evangeliet skall nå ut bland människorna och är kallad att vara ett vittne och en människofiskare. Ett är visst: Missionen, sändningen, är en väsentlig sida av lutherdomens verkliga väsen.

Luthers efterträdare låste fast hans syn eller förlorade viktiga delar av den. Landsherradöme och ortodoxi vingklippte den.

Vill man tala om luthersk missionsverksamhet i gängse bemärkelse har man att stanna inför lappmissionen, den svenska indianmissionen i Nya Sverige på 1600-talet, den tyske enmansmissionären Peter Heylings försök i Egypten och Abessinien, tysken von Weltz' missionsprojekt och arbete i Holländska Guyana som började i år för 285 år sedan, den dansk-halleska Indienmissionen från 1705, Hans Egedes Grönlandsmission och Brödräfsamlingens missionsinsats, men det är först under 1800-talets tredje decennium, som den lutherska missionsrörelsen blir målmedveten. Leipzigsällskapet tillkommer då och vill skapa en all-luthersk mission,⁶ men snart uppstår enligt gängse sällskapstyp med dragning mot kyrkomission det ena lutherska sällskapet efter det andra, och det är dessa mer eller mindre kyrkligt anknutna lutherska missionsorganisationer, som konstituerar luthersk mission i dag.

En god överblick över denna får man i den lutherska missionshandbok, som utgavs till LVF:s världskonferens i Hannover⁷ och i det studiedokument för missionssektionen, som utgavs som förberedelse för missionsärendenas behandling vid denna konferens.⁸

I det sistnämnda behandlas bland annat den oerhört viktiga frågan om «lekmannaansvar och aktivitet». Det påpekas, att läran om det allmänna prästadömet, som Luther återupplivat, är nytestamentlig men i alltför många evangeliska kyrkor sorgligt försummat. Den väldiga latent kraft, som ligger i församlingen och som betydde så mycket i den urkristna missionsepoken, har lämnats outnyttjad,

men sista världskriget har hjälpt lutherska kyrkor i många delar av världen att återupptäcka denna sida av evangeliet. Läran om det allmänna prästadömet uttrycker varje kristens plikt att betyga sin tro i ord och handling och omsätta den i tjänst åt alla människor, att kalla alla till lemmar i Kristi kropp. Några av de unga kyrkorna har förverkligat detta lekmannaansvar på ett helt annat sätt än de flesta av Västerens kyrkor. Det räcker att peka på vad som i detta avseende skett på Madagaskar. Genom ett par väckelserörelser har dels kristendomen i bästa mening blivit inhemsk dels missionärerna fått en enastående hjälp i evangelisationsarbetet. En rad frivilliga evangelister och församlingsarbetare har uppstått.⁹

Man kunde också stanna inför hur lekmannaaktiviteten visat sig på lutherskt håll i Nya Guinea. Där har en stark ansvarskänsla växt fram i församlingarna. Till de oevangeliserade delarna av det inre Guinea har 100-tals så kallade missionshjälpare sänts ut från församlingarna. Det är alltså församlingarna själva som tagit ansvar för vidare mission. De har valt ut män ur sin egen krets och underhållit dem. Det gäller framför allt inom det område där den från Wilhelm Löhe utgångna missionen verkat.¹⁰

Den vikt på lekmannaansatsen, som så kommer till uttryck i några unga kyrkor och som ligger i linje med luthersk och nytestamentlig syn, har givit dem en mera urkristen struktur än många av de västerländska «prästkirkorna». En hel armé av frivilliga arbetare har växt upp, vartill vi åtminstone i Sverige inte har någon motsvarighet, vilket vi borde ha och med tiden *måste* få, för att vi effektivt skall kunna evangelisera vårt eget folk.¹¹

Detta nya lekmannaansvar är inte något som bara förekommer på lutherskt område. Frågan var också uppe vid det internationella missionsmötet i Willingen i somras, där det överlades om «deltidspräster», män som vid sidan om sin borgerliga sysselsättning är ordinerade präster. Det är ju närmast förhållandena i Kina, som gett fart åt denna tanke, som Roland Allen med erfarenheter från samma land redan för ett par decennier sedan lancerade i boken «Voluntary Clergy». Även i Hannover var denna fråga uppe men mer diskuterades utbildningskurser etc. för frivilliga medarbetare samt effektiv prästutbildning. Utan infött ledarskap kan inte de unga kyrkorna gå mot

en ljusnande framtid. Förkunnelsens uppgift är emellertid så stor, att den endast kan fyllas, om alla kristna tar del i den.

Detta ämne «Lekmannansvar och prästutbildning» var inte det första, som behandlades i Hannover. Dessförinnan överlades om det andliga och religiösa läge, som missionen möter i dag. Alltsedan Jerusalemsmötet 1928 har sekulariseringen stått i förgrunden för missionsdebatten. Därtill har nya motkrafter mot missionen dukit upp, som det gäller att lära känna och kunna möta, främst då totalitära rörelser av kommunistisk eller nationalistisk karaktär samt synkretistisk renässans, oftast politiskt betingad. Grovt taget är den värld, i vilken evangeliet i dag skall förkunnas, till en tredjedel kommunistiskt influerad och till två tredjedelar alltmer bestämd av sekularism, synkretism och nationalism. Det kusliga är, att vi västerlänningar är ansvariga för mycket av detta onda. Vi har funnit upp och befordrat kommunism och sekularism. Synkretismen däremot är till dels det «fromma» Österlandets reaktion mot det «ofromma» Västerlandet. I titeln på den metodistiske Birmingham-professorn Philip Watsons Luther-bok «Let God be God», sätt Gud i centrum av livet, ligger det lutherska svaret.

Ett annat ämne för missionsdebatten i Hannover var *Kyrkan och kyrkoautonomi*. I och för sig är varje lokalförsamling och kyrkoorganisation andligen fri och autonom, men i absolut mening är ingen autonom, alla är kristonoma och lemmar i Kristi kropp. Det avgörande är, att Kristus får vara huvudet, och att kyrkan driver och predikar Kristus.

Ett viktigt spørsmål var den lutherska kyrkan och de ekumeniska rörelserna på missionsfälten och i nära samband därmed «möjligheter och gränser för lutherskt samarbete inom missionen». Det sistnämnda får vi anledning att återkomma till, men här är det på sin plats att säga något om det förra. För den lutherska kyrkan står Kristus i centrum av förkunnelsen och det är dess främsta ekumeniska uppgift att i trohet mot sina bekännelseskrifter återföra kyrkan på Kristus. Den lutherska kyrkan skall med sin djupa syn på evangeliets innebörd vara en Guds tjänarinna åt världen, så att det glada budskapet till tröst och frälsning blir fört ut till alla jordens ändar.

Sista överläggningssämnet i Hannover gällde produktionen av

luthersk litteratur och lutherska tidskrifter. Genom ökad läskunnighet har på sista tjugo åren de läskunnigas antal stigit med cirka 100 miljoner, och man måste räkna med att under de närmaste femtio åren kommer cirka 500 miljoner nya läskunniga att finnas. Här har litteraturmissionen i den kyrka, som kallas Ordets kyrka, en uppgift som aldrig förr, en uppgift som försumrats eller i varje fall inte genomförts i tillräcklig kvantitativ och kvalitativ utsträckning. Det gäller här att skapa ett strategiskt och kooperativt litteraturprogram och att inte minst få «infödda» att skriva.

Någon tycker kanske att jag uppehållit mig alltför länge vid LVF:s konferens i Hannover med det talande mottot: *Det levande Ordet i en ansvarskännande kyrka*. Orsaken till att jag talat så mycket om Hannover och LVF är emellertid att i och med LVF:s tillkomst i Lund 1947 har ett nytt och viktigt moment kommit in i luthersk världsmission. LVF har sedan 1949 en världsmissionskommission, som redan visat sig vara ett väl skickat övernationellt samordningsorgan. När LVF:s konstitution antogs i Lund 1947, fastslogs, att för luthersk mission är Guds ord den högsta auktoriteten men att i yttre avseende ingen likformighet kräves. Dock ser LVF som sitt mål att befordra ett enhetligt framträdande av den lutherska kyrkan ifråga om världsmissionen. Praktiskt betyder detta, att samarbete mellan luthersk mission i hemländer och i missionsländer bör komma till stånd, att i de senare gemensamma präst- och lärarseminarier, gemensamma bokförlag, sjukhus etc. bör upprättas med sikte på att enhetliga lutherska kyrkor växa fram.

I vad mån har detta program hunnit förverkligas under de fyra år LVF:s missionskommission existerat? Innan vi besvarar den frågan ett par ord om kommissionen själv! Den kom till stånd 1949 och dess ledare är norsk-amerikanen Fr. A. Schiotz. Han är känd som exekutivsekreterare i de amerikanska lutheranernas kommission för hjälp åt föräldralösa missioner. Lutherdomen anklagas ofta för en viss kvietism och bristande aktivitet. Anklagelsen är väl inte helt utan grund, men på många områden, inte minst hjälpverksamheten, har de lutherska kyrkorna visat större nästans kärlek och aktivitet och gjort en större insats än andra. Till exempel just i fråga om föräldralösa missioner under sista världskriget. Som den kände bap-

tistiske missionsprofessorn Latourette visat, har lutheranerna skänkt dubbelt så mycket som övriga evangeliska samfund.¹²

Missionskommissionen består efter Hannovermötet utom ordföranden av fem medlemmar, representerande olika länder, bland annat två «missionsländer», nämligen Indien och Japan. Viktigt är att kommissionen har vid sin sida en rad associerade medlemmar, och att i dess sammanträden som konsulter alla lutherska missionsledare har rätt att delta. På detta sätt har kommissionens möten kommit att bli ett den lutherska missionens inofficiella råd. Kommissionen har endast andlig auktoritet och ingen makt att ingripa i missionernas egna styrelser. Men dess existens och skickliga ledning har verkat stimulerande och samordnande och den kan bli av stor organisatorisk och strategisk betydelse. Vid Hannovermötet beslöts att ett fast sekretariat eller departement skulle upprättas vid LVF:s central i Geneve och så göra missionskommissionens arbete ännu effektivare.

Vad har då denna kommission hittills uträttat och hur är den lutherska missionens läge i dag? Vid översikten över den lutherska missionens aktuella läge kommer jag främst att uppehålla mig vid de missioner, som stå i förbindelse med Lutherska Världsförbundet. Utanför står ännu Missourisynoden, men i Indien deltar den i visst avseende i den lutherska kyrkofederationen.

LVF är en fri sammanslutning av ett femtiotal lutherska kyrkor med över femtio miljoner medlemmar. En av de kyrkor, som senast anslöt sig, är den unga lutherska batakkyrkan på Sumatra. Andra unga kyrkor, som äger medlemskap, är fränsett Sydamerikas lutherska kyrkor: Andhra —, Jeypur —, Gossner —, Tamul —, Ebenezer — och Madhya Pradeshkyrkan i Indien samt evangelisk-lutherska kyrkan i Japan. I Afrika är ännu de unga kyrkorna endast anslutna genom sina så kallade moderkyrkor. I Asien, Afrika och Indonesien med Nya Guinea finns över 2,6 miljoner lutheraner — frukten av norskt, svenskt, finskt, danskt, tyskt och amerikanskt missionsarbete. De största lutherska unga kyrkorna är den nämnda batakkyrkan med 700 000 medlemmar, Zulukyorkornas Kooperation med 302 000,¹³ Andhrakyrkan med 239 000, Gossnerkyrkan med 190 000 och Madagaskarkyrkan med 190 000.

Vi kan inte här gå igenom vart och ett av det trettiotal länder där luthersk mission i större eller mindre skala bedrivs. Vi får nöja oss med att hänvisa till statistiken i slutet på denna artikel och till den nämnda Handbook Lutheran World Missions som utgavs till Hannovermötet. En sådan handbok är planerad att utges till LVF:s vart femte år sammanträdande generalförsamling. Här skall bara de viktigaste tendenserna i luthersk mission av i dag anges.

Först och främst är då att markera den samarbets- och samordningsvilja, som starkt kommit till uttryck.¹⁴ Den beror ingalunda enbart på LVF. Enhetssträvandena har i regel funnits länge. Men detta förbund har befordrat strävandena. Resultatet har visat sig. Bland annat har vi den lutherska kyrkan på Madagaskar, som nyligen blivit verklighet. Vidare har LVF inspirerat de unga lutherska kyrkorna i Tanganyika att gå vidare på samarbetets väg med sikte på en förenad luthersk kyrka och bidragit till att här det lutherska missionsrådet tillkom 1951 omslutande 170 000 kristna. Vidare har LVF försökt befordra liknande lutherskt samarbete i Etiopien och Eritrea samt i Sydafrika.¹⁵ I Natal och Zululand har sedan 1912 existerat ett lutherskt samarbete. Detta har tidvis gått ganska trögt, men här som annorstädes har dock gemensamma utbildningsställen för präster och lärare, gemensam press m.m. skapats. LVF har även ekonomiskt lämnat stöd här, och detta samarbete omfattar glädjande nog sedan förra året samtliga sex lutherska missioner här. Man arbetar nu på uniformitet i fråga om kyrkoordning och gudstjänstordning med syfte att en afrikansk luthersk kyrka snart skall växa fram med över 300 000 medlemmar. Kan samarbetet utsträckas till att omfatta hela södra Afrika blir det en kyrka på över en halv miljon medlemmar. Början till något sådant har skett i och med att 1951 en kommitté bildades för att skapa ett lutherskt råd i södra Afrika, omfattande också Rhenska missionssällskapets och Brödrarförsamlingens mission.¹⁶

I Indien har de tio lutherska missionerna i visst samarbete med Missouri sedan 1926 en federation, sträckande sig längs östra delen av Indien från Santalkyrkan i norr till Tamulkyrkan i söder.¹⁷ Medlemsantalet i denna federation uppgår till omkring 600 000. Det finns bestämda strävanden att skapa en all-indisk luthersk kyrka.

Skilda språk och folkraser samt de stora geografiska avstånden gör det dock svårt att realisera dessa strävanden. Därtill kommer många sydindiska lutheraners önskan att gå in i den unga Sydindiens kyrka. Samarbetets växt har bland annat visat sig i den i år med stöd från LVF startande gemensamma teologiska högskolan i Gurukul i Madras. Från de lutherska kyrkorna såsom Gossner- och Tamulkyrkan drives i dag ivrig mission i huvudsak inom efter självständigheten 1947 öppnade områden inom Indien. Den senare arbetar dock även på Malaya. De lutherska kyrkornas gemensamma organ kallas National Missionary Society.

På Nya Guinea har på LVF:s initiativ en förenad luthersk mission kommit till stånd, som snart torde leda till en förenad luthersk kyrka här.¹⁸ Kommunismens seger i Kina och bamburidåns nedfällande har fört med sig, att vi inte vet mycket om den 1920 skapade lutherska trosrättfärdighetskyrkans läge i dag och att cirka tre miljoner kineser flytt till Formosa, där en enhetlig luthersk mission under LVF:s uppsikt startats och man siktar på en enhetlig luthersk kyrka.¹⁹ I Japan finns en liten evangelisk-luthersk kyrka, men bland annat på grund av att Kina är stängt arbetar nu tio lutherska missioner, däribland ju också norska, i Japan och siktar man på att bygga upp en förenad luthersk kyrka.

I Palestina är för framtida verksamhet ett samarbete etablerat. Tills vidare förvaltas tysk missionsegendom här av LVF. I Sudan och Liberia har också samarbetssträvanden framkommit, men ännu är det små kyrkor, som vuxit fram. I Nigeria är Missouri ensam luthersk mission med närmare 24 000 döpta medlemmar. Av i huvudsak pionjärkaraktär är arbetet på Filippinerna, i Arabien, på Nya Zeeland och i Alaska.

En viktig uppgift, som LVF:s missionskommission är redo att ta på sig, är att vara ett gemensamt förvaltningsorgan för luthersk missionsegendom. I händelse av krig mellan t.ex. Sverige och ett annat land skulle detta internationella organ kunna träda in och visa sin fullmakt att förvalta egendomen. Den övernationella romersk-katolska kyrkan har här ständigt vid konflikter kunnat hävda missionsegendomens integritet och lyckats hålla sin mission intakt, medan t.ex. luthersk mission lidit väldigt avbräck i sin verksamhet.

LVF är ett övernationellt rättsligt organ, som kan bli till nytta i detta avseende i framtiden. Dess kommission för världsmision har auktoriserats att i farofyllda lägen handlägga de ärenden, som påkalla ett snabbt ingripande. Redan nu har LVF i fråga om tysk missionsegendom i Israel och Transjordanien kunnat göra en god tjänst och rädda mycket stora värden åt missionen. För övrigt har LVF fått i uppdrag av lutherska missionen att registrera sig som förvaltare i Kina (Hongkong), Transjordanien, Israel, på Nya Guinea (genom en australiensisk korporation) och i Tanganyika.

Genom stor hjälpverksamhet bland arabiska flyktingar fick LVF en mycket god kontakt med Transjordaniens härskare Abdullah. Han visade stor uppskattning av LVF och ställde sig positiv till mission från lutherskt håll. Goda förhoppningar fanns för en ny era i muhammedanmissionen, då Abdullah plötsligen mördades. Hans son och efterföljare Talal synes ha något av faderns intresse för LVF:s arbete.

I de olika lutherska länder, som genom sina kyrkor äro anslutna till LVF, har skapats nationella lutherska missionskommittéer för samarbetet med de lutherska missionerna i hemländerna. Det är i dag mycket modernt att planera missionsinstitut. Jag tänker då inte bara på Egede-Institutet i Oslo eller Svenska institutet för missionsforskning i Uppsala utan ännu mer på de akademi- eller högskoleliknande institut, som planerats på kontinenten, i England eller i U.S.A. Från LVF har förslaget om ett institut i själva Jerusalem förts fram. I arabiska delen finns en institution som står till förfogande, nämligen Augusta Viktoriastiftelsen. Här kunde präster och teologer från de yngre kyrkorna studera utan att löpa risk att anklagas som anhängare av västerländsk imperialism. Denna plan är dock knappast genomförbar, ty här finns ingen luthersk församling, vilken dessa yngre kyrkomän kunde leva med i. Snarare talar det mesta för att U.S.A. bleve platsen för ett sådant lutherskt institut eller en akademi.²⁰

Luthersk världsmision av i dag. Det vore inte värt att tala om detta ämne utan att också säga något om de svårigheter som finns. Svårigheterna är — om vi ser bort från dem, som raskamp, nationalism m.m. förorsakar ute på fälten och tänker på de sändande organen

— främst av teologisk och konstitutionell art. Så har till exempel Missouri-synoden i U.S.A. på många håll visat en god samarbetsvilja, men alla lutherska kyrkor har inte samma bibelsyn. Starkt renläriga och konfessionella synpunkter såsom från Leipzigmissionens sida hotar ibland utestänga mera unierade grupper och hindra mellankyrkligt samarbete. Olika syn på författningen och på ämbetet och på interkommunionen vållar också svårigheter.

LVF kan bli en hjälp att övervinna dessa svårigheter. Dess avsikt är att hjälpa de olika kyrkorna till ett djupare studium av den lutherska teologins fundamentala principer. Ett fördjupat studium av det, som Luther syftade till, evangeliet självt, skall övervinna vanskligheterna. Lutherdomens ansvar i missionens sammanhang är inte att försvara sig själv och sina former utan att enligt Luther ge ut sig i tjänst, på det att Kristus må bli överallt känd och att «Ruhm und Ehre unter den Nationen vor das Lamm gebracht werden».

Statistisk översikt över de viktigaste lutherska missionsfälten,
missionerna och deras unga kyrkor.²¹

Land	Kyrka eller mission	Församlings- medlemmar	Infödda medarb.	Anm.
	ASIEN			
Arabien	Danska MS	3	—	
Ceylon	Missouri Synod	(96) 800	—	Siffran 800 från år 1948
Filippinerna	Missouri Synod	1 489	7	
Formosa	Missouri Synod			
	Ev. Luth. Church in America			Nyupptagna fält
	Church of Luth. Brethren in America			
	Danska MS			
	Norska MS			
	Norsk Luthersk Misjonssamband			
Hongkong	Ev. Luth. Church in America	—	—	
	Augustana Luth. Church	—	—	
	Hildesheimer Blindenmission	30	3	
	SKM	—	—	
	Nordiska Buddhistmissionen	—	6	
	Luth. Free Church	—	—	
	Den Ev. Luth. Frikyrkan i Norge	—	—	
	Norsk Luthersk Misjonssamband	—	2	
	Norska MS	—	—	
Kina	Kinas Lutherska Kyrka	65 000	627	
	därav: Augustana Church, Ev. Luth. Church, Luth. Free Church, United Luth. Church in America och Church of Luth. Brethren in America	24 675	433	De västerländska mis- sionerna ef. 1950 överflyttade till Japan, Hongkong o. Formosa. Därför siff- rorna högst ovissa.

	Rheinische MG	5 000	63	
	Berlin MG	3 465	84	
	Breklum MG	—	21	
	Finska MS	2 338	4	
	Bethel MG	450	9	
	Norsk Luthersk Misjonssamband	—	—	
	Norska MS	—	—	
	North Hunan Synod of the Luth. Church in China (SKM)	621	6	
	Nordiska Buddhistmissionen	298	—	
	Missouri Synod	1 231	65	
Indien	Andhra Ev. Luth. Church (United Luth. Church och Augustana Church)	239 887	4 295	Den lutherska federationen med sikte på en luth. kyrka i Främre Indien.
	East Jeypore Mission (Danska MS)	278	—	
	Ebenezer Ev. Luth. Church (Dansk, norsk, och amerikansk Santalmission samt United Ev. Luth. Church)	28 848	987	
	Ev. Luth. Church in Madhya Pradesh (EFS)	3 734	196	
	Gossner Ev. Luth. Church (Gossner MG)	189 397	1 368	
	Jeypore Ev. Luth. Church (Breklum MG)	31 711	306	
	S. Andhra Luth. Church (Am. Luth. Church) ..	11 004	542	
	Tamil Ev. Luth. Church (SKM och Leipzig MG)	50 152	1 140	
	Arcot Luth. Church (Danska MS)	11 003	443	
	Kvinnliga Missionsarbetare (Sverige)	534	26	
	Kvindelige Missions Arbejdere (Danmark)	290	—	
	India Ev. Luth. Church (Missouri Synod)	24 057	550	
	Den norske Tibetmisjon (stöder f. n. Santalmisj.)	—	—	
	Den norske Muhamedanermisjon	—	—	
	Lutheran Orient Mission	—	2	
Iran	Christ. Blindenmission im Orient	25	—	
Israel	Den norske Israelmisjon	60	2	
	Svenska Israelmissionen	—	—	
Japan	Ev. Luth. Church of Japan (United Luth. Church in America, United Ev. Luth. Church, Ev. Luth. Church, Luth. Free Church, Augustana Luth. Church, Church of Luth. Brethren in America och Suomi Synod)	4 441	264	Samarbete med sikte på ev. luth. kyrka
	Norska MS	—	—	
	Den Ev. Luth. Frikyrkan i Norge	—	—	

Land	Kyrka eller mission	Församlings- medlemmar	Infödda medarb.	Anm.
Jordanien	Norsk Luthersk Misjonssamband Svenska Mongol- och Japanmissionen Svenska Missionen i Kina och Japan Missouri Synod Finska Evangeliföreningen Sv. Jerusalemsföreningen Kaiserswerth Diakonissananstalt Jerusalemsverein Ev. Karmelmission Syr. Waisenhaus Kvindelige Missions Arbejdere (Danmark) Hjulsbund Tamil Ev. Luth Church Danska MS Sirhadi Ev. Luth. Church (Dansk Pathanmission) Santalmissionen (ovan medräknat under Indien) Danska Østerlandsmission	— — — 433 626 — — 900 42 42 — 500 1 000 (10 311) 282 2 000 400	— — 8 22 — — 7 2 — — — — — — 4 — 20	Samarbete med Japans enhetskyrka } S:a 1037 församlingsmed- lemmar.
Libanon	S:a lutheraner Övriga evangeliska kristna	717 357 8 290 157	11 514 56 593	
Malaya				
Manchuriet				
Pakistan				
Syrien				
Asien				
	AFRIKA			
Algeriet	Danska Israelsmissionen	—	—	
Eritrea	EFS Bibeltroga Vänner (Eritrea och Etiopien till- samman)	4 648 4 000 6 961	21 74 74	
Etiopien	EFS Bibeltroga Vänner (se ovan) Herrmannsburgs MG Norsk Luth. Misjonssamband Dansk Etiopisk Mission Norska MS.	8 000 — — — 955	— — 46 — 79	
Franska Kamerun				

	The Sudan Mission (Gunderson, nu Ev. Luth. Church in America)	—	—	
	Bibeltrogn Vänner	—	—	
Kenya	United Luth. Church	2 376	95	
Liberia	The Malagasy Luth. Church, varav			
Madagaskar	Norska MS	166 339	1 729	
	Ev. Luth. Church	15 350	505	Äldre siffror: 8323 resp. 5322.
	Luth. Free Church			
Marocko	Svenska Israelsmissionen	—	—	
Nigeria	Missouri Synod	23 237	404	
Sudan	The Church of the Luth. Brethren in America	—	—	
	Norska MS	—	—	
	Dansk Forenet Sudan Mission	5 160	113	
	United Luth. Church	—	—	
Syd-Afrika	Berlin MG	107 986	822	
	Ev. Luth. Church in America, (med stöd av Schreudermissionen i Norge)	14 885	244	
	Herrmannsburg MG (Zululand)	27 641	106	
	Herrmannsburg MG (Betschuanaland)	88 685	164	
	Norsk MS	26 348	326	
	Hannover Ev. Luth. Freikirche	12 542	68	
	Ev. Luth. Zulu Church (SKM)	21 265	1 349	
	Den norske lutherske Afrikamisjon	—	—	
	Mission der ev. Brüderunität	41 451	529	
	Rheinische MG	2 066	16	
Syd-Rhodesia	Ev. Luth. Church in Rhodesia (SKM)	6 264	788	
Sydväst-Afrika	Finska MS	63 936	622	
	Rheinische MG	87 283	238	
Tanganyika	Brødremenighedens danske Missionsforening (med understöd av Luthersk Missionsforening i Danmark)	37 921	726	
	Buhaya Ev. Luth. Church (Förut Bethel MG, nu SKM med understöd av Danska MS och Bethel MG)	26 070	303	
	Iramba-Turu Luth. Church (Augustana Church)	13 609	556	
	Ev. Luth. Church Ubena-Konde (Förut Berlin MG, nu EFS)	43 996	2 013	

Land	Kyrka eller mission	Församlingsmedlemmar	Infödda medarb.	Anm.
	The Luth. Church of northern Tanganyika (Förut Leipzig MG, nu Augustana Church)	73 988	645	
	The Usambara Luth. Church (Förut Bethel MG, nu Augustana Church i samarbete med Finska MS och Bethel MG)	16 305	—	
	The Usaramo Church (Förut Berlin MG, nu Augustana Church).....	1 390	—	
	Norsk Luthersk Misjonssamband	359	4	
	Ilula (EFS).....	253	18	
		—	—	
Afrika	S:a lutheraner	951 269	12 677	
	Övriga evangeliska kristna	9 296 428	100 236	
	INDONESIEN OCH SÖDERHAVSÖVÄRLDEN			
Indonesien	Borneo (Augustana Church)	—	—	Siffrorna på medarbetare endast beräknade av förf. — sannolikt mycket för låga.
	Nias (Rhein. MG)	200 000	1 250	
	Sumatra Luth. kyrka (Rhein. MG)	600 000	3 750	
	Nederlands Luthers Genootschap (nu hjälpsällskap)	—	—	
	Am. Luth. Church (Förut Rhein. MG)	106 195	351	
Nya Guinea	Neuendettelsau MG	109 326	1 621	
	Missouri Synod	—	16	
	Ev. Luth. Church in America	—	—	
Nya Zeeland	Luth. grupper	1 600	—	
Polynesien	Missouri Synod	204	—	
Indonesien och Söderhavsvärlden	S:a lutheraner	1 017 325	6 988	
	Övriga evangeliska kristna	1 954 799	5 530	

SYD- OCH MELLANAMERIKA			
Argentina	Iglesia Ev. Luth. Unida (United Luth. Church in America)	2 291	110
	Missouri Synod	14 949	29
Bolivia	The World Mission Prayer League (USA)	—	—
Brasilien	Federation of Brazil	—	—
	Missouri Synod	61 803	70
Brittiska Guiana	Ev. Luth Church of Br. Guiana (United Luth. Church in America)	4 528	69
Colombia	Ev. Luth. Church in America	300	12
Chile	Evangelical Synod	—	—
Cuba	Missouri Synod	311	—
Equador	The World Mission Prayer League (USA)	—	—
Guatemala	Missouri Synod	814	11
Mexico	Am. Luth. Church	75	7
	The World Mission Prayer League (USA)	150	1
	Missouri Synod	416	5
Panama	Missouri Synod	123	—
Paraguay	Missouri Synod	302	—
Uruguay	Missouri Synod	168	—
Venezuela	Missouri Synod	—	—
Syd- och Mellan- Amerika	S:a lutheraner	86 230	314
	Övriga evangeliska kristna	5 344 472	20 580
Samlad översikt	Lutheraner	2 772 181	31 493
	Övriga evangeliska kristna	24 885 856	182 939

Förkortningar: EFS = Ev. Fosterlandstiftelsen, Sverige.
 MG = Missionsgesellschaft.
 MS = Missionsällskap.
 SKM = Svenska Kyrkans Mission.

HÄNVISNINGAR

- 1 Gästföreläsning vid Menighetsfakulteten i Oslo den 1 febr. 1953, här något utvidgat. Jfr. min art. Lutherdom och mission i: Lutherhjälpen 1950 sid. 1 ff.
- 2 Jfr. G. Wingren, Predikan Lund 1949 och —, Lutherische Theologie und Weltmission i: Offizieller Bericht der zweiten Vollversammlung des Lutherischen Weltbundes — Hannover 1952, Gunzenhausen (1952) sid. 73 ff.
- 3 Se till exempel R. Askmark, Allmänna prästadömet i: Nordisk teologisk uppslagsbok I, Lund 1952 sp. 48 ff.
- 4 Citat från Norsk Missions-Tidende. Første årgang 1846.
- 5 Se Offizieller Bericht der zweiten Vollversammlung des Luth. Weltbundes sid. 50
- 6 Se till exempel B. Sundkler, Svenska missionsällskapet 1835—1876, Uppsala 1937, sid. 239 ff.
- 7 Handbook Lutheran World Mission, utgiven av A. Lehmann, Breklum 1952.
- 8 The Living Word in a responsible church. Study Documents... Gunzenhausen (1952) sid. 27ff. Se också referat från missionssektionen i: «... so sende ich euch!» Mit Beiträgen von der Luth. Weltbundtagung Hannover 1952, hrsgg. von F. Hübner, Breklum 1952.
- 9 Se till exempel E. Amdahl, Lutheran Missions and Churches in Madagascar i: Handbook Lutheran World Mission sid. 46 ff.
- 10 Se till exempel J. Kuder, Lutheran Mission New Guinea i: Handbook Lutheran World Mission sid. 65 och A. Malmström, Evangeliet til Alverden II, Köpenhamn 1949 sid. 570 ff.
- 11 Jfr. G. F. Vicedom, Die Erneuerung des missionarischen Amtes in der Kirche i: Evangelische Lutherische Kirchenzeitung 1949 n:r 14 sid. 210 ff.
- 12 K. S. Latourette — W. R. Hogg, World Christian Community in Action. The Story of World War II and Orphaned Missions 1949. Jfr. också W. R. Hogg, Ecumenical Foundations, New York 1952 sid. 307 ff.
- 13 Om sista statistiken i Zuluyrkornas samarbete se The Zulu Almanac 1953 (Durban 1952) sid. 5. Det finns 144 europeiska och 151 afrikanska präster och 657 evangelister.
- 14 Die Aufgaben der Kommission für Weltmission des Luth. Weltbundes i: Lutherische Rundschau 1952 sid. 71 f.
- 15 Om dess förhistoria se till exempel F. A. Schiotz, Krise und Zusammenarbeit in Tanganyika i: Lutherische Rundschau 1951 sid. 112 ff.
- 16 Herman Schlyter, The History of the Co-operating Lutheran Missions 1912—1951 Moorleigh 1953.
- 17 Om denna se till exempel Johannes Gausdal, Den lutherske federasjon i India i: NOTM 1947 sid. 91 ff. och The Lutheran Enterprise in India, ed. by C. H. Swavelly, Madras 1952, som ger en utförlig översikt över de olika lutherska kyrkorna i Indien, där den lutherska missionen 1956 fyller 250 år. Tyvärr saknas för andra missionsländer dylika sammanfattningar av den lutherska missionen.
- 18 Se Kuder, a.a. sid. 65 ff.
- 19 Se F. A. Schiotz, Eine lutherische Gemeinde auf Formosa i: Lutherische Rundschau 1951 sid. 150 ff.
- 20 Jfr. O. G. Myklebust, An International Institute of Scientific Missionary Research, Oslo 1951. Här föreslås ett ekumeniskt forskningsinstitut i U.S.A.
- 21 Statistiken vilar på färskaste uppgifter, i huvudsak hämtade från World Christian Handbook 2 uppl. London 1952, Norsk Håndbok for Misjon, 2 uppl. Oslo 1952, Deutsche Evangelische Weltmission Jahrbuch 1953, Hamburg 1953, Handbook Lutheran World Missions, Breklum 1952 och Allmän svensk missionsstatistik för år 1951 i: Svensk Missionstidskrift 1952, häfte IV. Om uppgifterna kunnat erhållas för de nu tomma kolumnerna, hade siffrorna givetvis varit högre, men redan den angivna statistiken ger en ungefärlig bild av luthersk mission i förhållande till övrig evangelisk mission.